

Orczy Lőrinc kéz- és helyesírásának jellemzői megegyeznek ez idő tájt írt leveléivel, azaz a katolikus, vagyis a fonetikus helyesírás követésével. A köszöntő vers is mindkét alkalommal – az 1765-ös kiadás esetében minden kétséget kizáróan –, katolikus nyomdában látott napvilágot. A kimutathatóan 1754-től²³ verselgető, távoli rokon Orczy szívesen vállalkozhatott az irodalom-támogató Barkóczy Ferenc verses búcsúztatására. Az 1765-ös kiadás újra megjelentetése Barkóczy 1765. májusában bekövetkezett – váratlan – halálával kapcsolható össze. Orczy az érsek halálhíréből 1765. június 1-jén írt levelében számolt be Tiszta Pál Abauj vármegyei alispánnak²⁴.

A Kéziratok megtalálásával bizonyítható Orczy Lőrinc szerzősége a *Mátra hegyei között mulatozó Nimfáknak Éneke...* esetében, és nem vitatja el Fejér Antaltól hasonló címet viselő költeményét.

H. KAKUCSKA MÁRIA

A Világvárosi Regények története. Budapesten az 1930-as években nagy keletjük volt a füzetes ponyvaregényeknek. Rengeteg kisebb-nagyobb ilyen sorozat jelent meg „volt azonban a sok közül egy, amelyik nem a legalacsonyabb rendű ösztönökre apellált primitív kiadványaival, ostoba rémtörténeteivel, hanem tisztességgel megírt és ügyesen felépített elbeszéléseivel úgynevezett lektúrt adott, melyek az irodalmi maradandóság rangjára ugyan nem törek, de szerzőiknek restelkedniük sem volt okuk.” – mondja róla Tabi László, aki egyike volt a szerzőknek.¹

E jellemzéssel véleményem szerint, mindannyian egyetérthetünk; a „Világvárosi Regények” (VR) kétségkívül a füzetes regénysorozatok legkiválóbbika volt. A legtöbb cikkből, ami a ponyvával foglalkozik, az olvasható ki, hogy a VR egyfajta etalon: hozzá mérik a többi füzetesorozatot, és általában az derül ki az összehasonlítás során, hogy az egyik sorozat gyengébb, alacsonyrendűbb, károsabb mint a VR, vagy hogy a másik sorozat nem éri el a VR színvonalát stb.

Mint látni fogjuk, a minőség egyáltalán nem a véletlen műve: a sorozat szerkesztője nem csak a kellő irodalmi ítélőképességgel és széles látókörrel, de jó üzletpolitikával is rendelkezett ahhoz, hogy a VR sokáig megjelenő és nyereséges legyen.

A sorozat gazdája, lelke Faragó Miklós volt. 1894. február 26-án született Csongrádon. Eredeti neve Schniczer volt. Az I. világháború alatt *Az Est* munkatársa lett. „A legbrilliansabb pesti újságírók közé tartozott a szakma „Kisfaragó”-nak becézte.” – írja róla Újváry Sándor. „Később súlyos nehézségei támadtak egy nagyszerű riportja miatt ... a háború utolsó hetében írta Faragó, és arról szólt, hogy miként visznek kivégezni egy fiatal katonaszökevényt. Ez az írás olyan drámaian és megrázóan ábrázolta ezt a hiábavaló halált, hogy fölért egy vádbeszéddel.”²

Egyrészt ezért, másrészt mivel 1919-ben tagja volt az írói direktoriumnak, emigrálnia kellett Bécsbe, majd a húszas években Kolozsvárott élt a *Keleti Újság* munkatársaként. Ő alapította a Pallas Könyv- és Lapterjesztő vállalatot, amelyet később eladott Darvas Simonnak.³ A harmincas évek elején visszaköltözött Budapestre, de újságíróként nem volt tanácsos dolgoznia. 1932-ben tehát lapengedélyt kért egy hetente megjelenő szépirodalmi lapra, amely egy teljes kisregényt és egy keresztrejtvényt tartalmazott. Óvatosságból azonban nem a saját nevére, hanem id. Kovács Dénes

²³ H. KAKUCSKA Mária: *Mikor kezdett el verset írni Orczy Lőrinc?* = ItK 1998. 3–4. sz. 536–540.

²⁴ A levél olvasható Orczy Lőrinc „Leveleskönyv”-ében, amelynek lelőhelye: MOL, P 520, Miscellanea.

¹ TABI László: *Fiatalkorom története* In: Uő: *Életem és egyéb ügyeim*. Bp. 1982. 81.

² ÚJVÁRY Sándor: *Szabálytalan önéletrajz*. München, 1976. 60.

³ ÁBEL Olga: *Egy újságíró magánjegyzetei*. Bp. 1986. 50.

(1861–1948) volt országgyűlési képviselő részére, aki ellen a hatóságoknak semmi kifogásuk nem lehetett. Az impresszumban mindvégig csak Kovács Dénes neve szerepelt szerkesztőként és kiadóként, aki egyébként 1922-ben visszavonult az aktív újságírástól, 70 felett járt már – a valóságban csak csendestárs volt.

A kiadóhivatal (kezdetben egyszerűen csak a „Világvárosi Regények Kiadóvállalata”) a Vilmos császár (ma Bajcsy-Zsilinszky) út 34-ben volt, a ház Vadász utcai oldalán lévő bejárattal. Az *Esti Kurir* szerkesztősége is ugyanebben az épületben működött, amely nem volt más, mint a Hungária Nyomda székháza. Természetesen mindkét lapot itt nyomták.

A VR 64 oldalas, 15 cm gerincmretű füzet volt. Az ára 10 fillér (mint általában a ponyvafüzeteké), csak 1941-ben emelték 12-re. A borítólapon kétszínnyomással készült: a fekete-fehér fotóhoz (montázshoz) piros adalékok (pl. a cím, szerző, vagy valamilyen kiegészítő a képhez) járultak. Ez önmagában még nem különleges, de a VR-eket az is kiemeli az átlagból, hogy ezeket a borítókat pl. Gergely-Korein, Faragó András mellett olyan ismert szakemberek mint Kner Albert, Lengyel Lajos és Haiman György készítették, akik ekkortájt a Hungária Nyomdában dolgoztak, illetve kapcsolatban álltak Bródy László igazgatóval.⁴

A VR hétfőnként (vidéken keddenként) jelent meg, majd 1934. szeptember második hetétől kezdve hetenként kétszer: pénteken is. Ez mindenképpen arra utal, hogy a sorozat sikeres volt. Faragó a negyvenes évek elején már tervezte a heti háromszori, sőt a naponkénti megjelenést. Ez utóbbit természetesen csak úgy tudta volna megvalósítani, ha minden héten kiadott volna egy régebbi, egyszer már megjelent kisregényt is.⁵

A VR egyik „védjegye” az volt, hogy – ellentétben a szokással, a közönség igényével – nem használt külföldi, angolszász álneveket, mindvégig nyíltan hirdette, hogy ez magyar írók által írt budapesti sorozat. Ettől csak az induláskor tértek el: az első 12 számban hét idegen nevű szerző tíz műve szerepel. Közülük „Nicolas Keynes” nem más mint Kulcsár Miklós, de a többiről nem tisztázott, hogy valóban csak álnevek-e. Pl. a „P. Haus” néven megjelent, és három különböző fordítóval ellátott négy kisregényt a *Magyar Könyvészet* vonatkozó kötete a magyar szerzők közt tárgyalja, holott ugyanezen kötet szerint valóban létezett egy Paul Haus nevű német ponyvaíró. Viszont pl. „Harry Hood”-ot az angol szerzők közé teszi, pedig e mű fordítója, Segesdy László ismert kisregény-szerző volt, tehát feltételezhetjük, hogy valójában ő írta. Két további szerző (Olaf Fönsborn, Sven Fjord) pedig a *Magyar Könyvészet* szerint valódi norvég írók, s nem is valószínű hogy magyar ponyvaírók éppen skandináv álneveket használjon.

1933-ból ismeretes a lap egyfajta „mutációja”. A VR megjelent mint a *Köztisztviselők Szórazoztató Áruismertetője* is. A borítón a köralakú sorozatcím és ármegjelölés helyett a fenti megnevezés volt olvasható. A címlap az eredeti maradt, de a keresztrejtvény, illetve a korábbi számok ismertetése helyett a Köztisztviselők Fogyasztási Szövetkezete reklámjai kaptak helyet, vagyis hogy a szövetkezeti tagok mit és hol vásárolhatnak olcsóbban. A VR 68. száma e mutációban a 4. volt. Mivel a tagok létszáma 30 000 körül volt⁶ – s minden bizonnyal valamilyen megkapták ezt a füzetet – ezért ez ugyanennyi plusz darabot jelentett VR-nek. Nem tudható, hogy meddig és hány alkalommal jelent meg az a mutáció, de szép nyereséget hozhatott Faragóéknak.

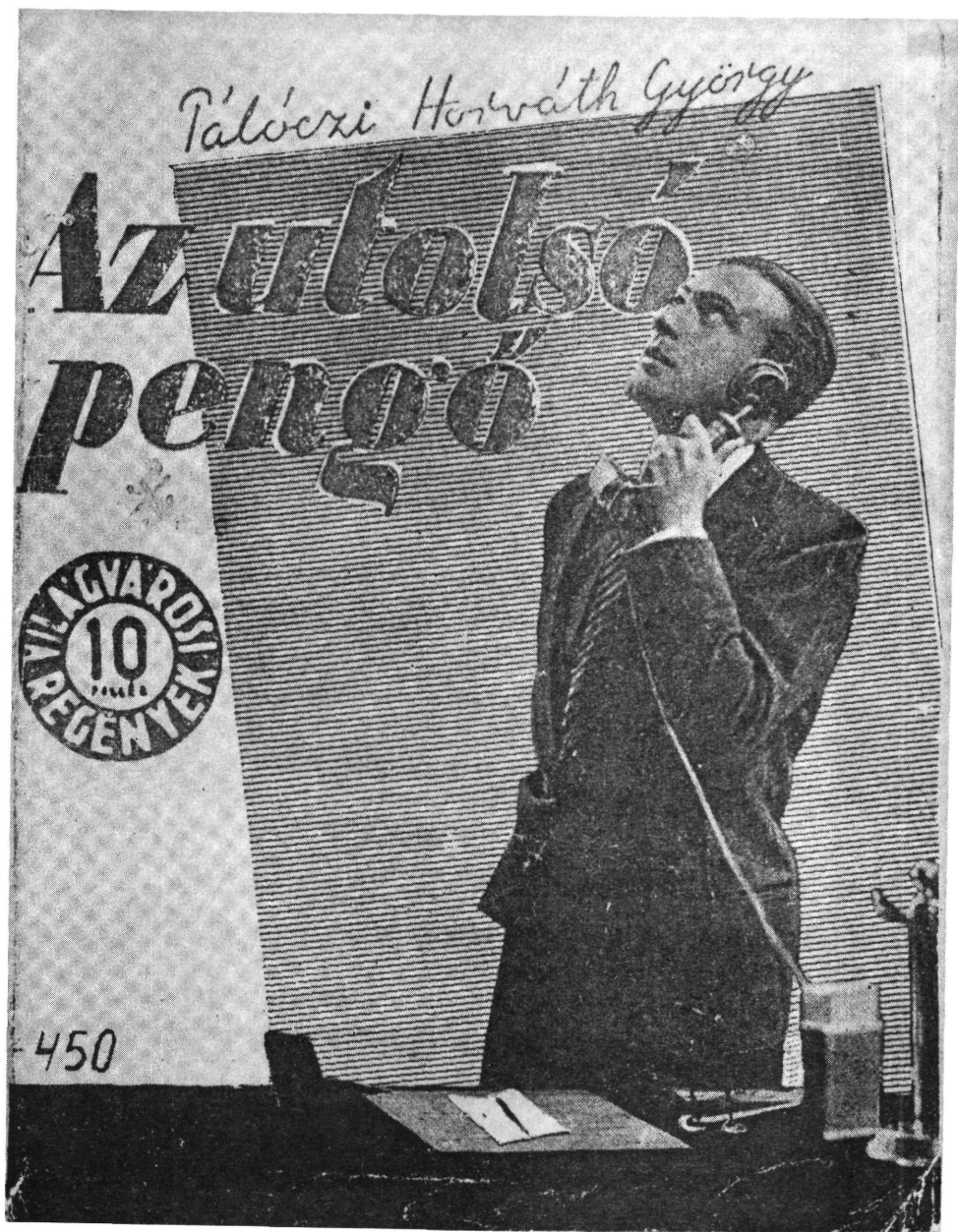
A sorozat sikeressége abból is nyilvánvaló, hogy a két tulajdonos céget alapított: a „Literária Kiadóvállalat Kft.” társasági szerződése⁷ szerint, amely 1935. február 27-én született, „a vállalat mindennemű irodalmi mű kiadása, terjesztése, vagy az ilyen termékeket előállító, vagy árusító más

⁴ POGÁNY György: *Hungária Könyvek* = Könyv, Könyvtár, Könyvtáros 2001. 11. sz. 47.52.

⁵ Faragó Miklós levele Déry Tiborhoz 1962-ből. PIM Kézirattár, Déry-hagyaték.

⁶ A szövetkezetnek pl. húsfeldolgozó üzemei, malmi, gyári pincészetei stb. is voltak, amelyel főleg a saját üzlethálózatát látta el (*Budapest lexikon*. Bp. 1993.)

⁷ Fővárosi Levéltár. Cégbírósági iratok, CG 36461.

1. A VR Budapesten

vállalatokban való részvétel.” A társaság határozatlan időre alakult, törzstőkéje 10500 P, amely a tagok között a következőképpen oszródik el: Faragó Miklós törzsbetétje 5500 P, Faragó Miklósné született Rosenfeld Paula törzsbetétje 4000 P, dr. Kovács Dénes törzsbetétje 1000 P. Az ügyvezetéssel Faragó Miklós és Faragó Miklósnét bízták meg.

Mindezekről már készült egy magánokirat, ügyvédi ellenjegyzés mellett, 1934. december 17-én. A közjegyzői okiratba való foglalást a Faragó és neje között fennálló házastársi viszony tette szükségessé. Az iratban aprólékosan leírták még, hogy mely tagok milyen arányban szavazhatnak, szavazattöbbség esetén ki dönt a vitás ügyben stb., ahogyan azt a kft-k megalakulásáról szóló törvény előírta.

1939. március 13-án Lovászy Márton (aki a VR lektoraként is tevékenykedett, és az *Esti Kurir* munkatársa volt, sőt éppen ekkoriban lett a lap felelős szerkesztője) is ügyvezető lett, október 13-án pedig társtagga lépett elő, ugyanis Faragóné átadott neki 1000 P törzstőkéjét (neki tehát 3000 maradt). Ugyanakkor Faragó Miklós átruházott 3500 P-t a szintén ügyvezetővé váló Faragó Jenőre (neki maradt 2000). 1940. augusztus 27-én Faragóné eladta a tulajdonát képező 3000 P törzsbetétet 3000 P-ért Petyke Mihály hírlapírónak, Faragó Jenő pedig 3500-at Kovács Dénesnek, 200-at Petyke Mihálynak, aki befizetett még 100 pengőt, így mind neki, mind Kovács Dénesnek 5300–5300 P törzstőkéje lett, tehát a két tulajdonos egyenlő arányban részesedett. Ugyanakkor Lovászy Márton, Faragó Miklósné és Faragó Jenő ügyvezetői minősége megszűnt, Petyke Mihályt kirendelték újabb ügyvezetőnek. Faragó Miklós mint társasági tisztviselő szerepel, de az egyik cégál-írónak mindig neki kell lennie.

Hogy ezekre az ügyletekre miért volt szükség, az a korabeli események ismeretében nyilvánvaló: a zsidótörvények megjelenése miatt. A vállalat ezek után – papíron – tiszta árja tulajdonnak minősült, hiszen az újdonsült tulajdonos, Petyke Mihály (1906–?) a sajtókamara tagja volt, színházi rovatvezető az – *Esti Kurirnál*...

A levéltári iratok szerint egyébként 1940. áprilisában Schamburg Pálné Gerő Rózsa, az Eskü út 2–4 szám alatt, vagyis a Piarista palotában található Litteraria Könyvkereskedés, Antiquarium és Könyvújdonságkölcsönző tulajdonosa a cégbírósághoz fordult a névazonosság miatt. Egrészt azonban ez a cég 1936-ban alakult, tehát későbbi mint a Literária, másrészt Schamburgné boltja egyéni cég, amely pedig hivatalosan nem használhat ilyesfajta „fantázianevet”, hanem csak a cég-birtokos polgári nevét.⁸

Faragóék 1934-ben a VR-éhez hasonló formában kiadtak három színművet is, „A műkedvelő” című sorozat keretében. Mindhárom francia vígjáték volt, Henri Murger, Eugene Scribe és Eugene Labiche egy-egy műve. Nyilván nyitni akartak a piac egy másik irányába is – azonban a sorozat rövidsége azt mutatja, hogy nem volt sikere az olvasóknál.

A VR írói (ahogy a többi ponyvasorozaté is) általában azon szerzők közül kerültek ki, akiket valamilyen módon meggátoltak abban, hogy íróként, vagy újságíróként éljenek meg, akik politikai nézetük, vagy származásuk miatt kiszorultak a harmincas évek végén sorra megalakuló szakmai kamarákból. Ezért volt szükség arra is, hogy álneveket használjanak bizonyos írók. Halász Péter szerint⁹ ezeket Faragó mindig szigorúan megőrizte, még magánbeszélgetések során sem árulta el soha az álnevek tulajdonosait. Még a későbbi izraeli kiadásokon is az álnevek szerepelnek. Bár a *Magyar Könyvészet* vonatkozó köteteinek összállítói sok álnevet megfejtettek, még akad tenni-való ezek helyes feloldása körül. Pl. a „Both Bálint” nevű, négy kisregényt megjelentető szerzőről nem tudhatták, hogy igazi neve Aczél Benő, aki 1939-ben az USA-ba, majd később Izraelbe emigrált, de

⁸ Nyilván ő adta ki 1936-ban SOLT Pál *Pórázon* című verseskötetét.

⁹ HALÁSZ Péter több cikkében is említi a VR-t, pl.: *Kockás Pierre kontra Piszkos Fred.* = *Élet és Irodalom* 1992. márc. 27. 4.

VILÁGVÁROSI REGÉNYEK

1062. szám

A szekszepil
világrekordja

Irta :

Both Bálint

Második kiadás

40 agora

előtte itthon az – *Esti Kurír* szerkesztője volt...¹⁰ Székely Tibor viszont másik kiadója, a Singer és Wolfner cég (amely az „igazi” regényeit adta ki) tiltakozása után kezdte használni először a Székey Tibor, majd a Molnár Dénes álnevet a VR-nél.

A VR arról is ismert volt, hogy jól fizette a szerzőit. Kezdetben 100, később 130, majd 150 pengőt kaptak egy olyan kisregényért, amelyet azért 1–2 nap alatt meg lehetett írni. A műveket Faragó örökáron vette meg (kivéve – ki tudja miért – Tamás Istvántól), ezért sem lehetett gondja a tervezett újrakiadásokkal. De sok írónak ez nemcsak egy viszonylag könnyű pénzkereset volt, hanem gyakran az egyetlen lehetőség, hogy publikálhasson.

A sorozat legjellegzetesebb írói közül említésre érdemes pl. Gergely Márta, aki regényével 1934-ben megnyerte a Pantheon kiadó pályázatát, de később a VR-ben 52 füzete jelent meg, részint a saját nevéen, részint Kevély Mihály álneven. Görög Lászlónak szintén 52 műve látott itt napvilágot, ebből ötöt Juhász Lajossal közösen írt. Juhász egyébként külföldi álneveken (J. H. Busher, Duff Kerr) is publikált más kiadónál, de a VR-ben is megjelent 42 füzete. Lovász Márton, aki mint említettem, lektor is volt egy időben a cégnél, szintén kedvet kapott, és 22 kisregényt írt a sorozatba. Forró Pálnak nem kevesebb, mint 75 műve jelent meg itt, de őt is megelőzi Leleszy Béla (Forróval együtt a leghíresebb könnyű fajsúlyú szerzők egyike) 81 VR-füzetel. Halász Péter, akinek visszaemlékező cikkeit haszonnal forgathatjuk, 17 évesen, gimnazistaként kezdett publikálni a VR-nél. Kiskorú lévén még apja írta alá a szerződést, sőt még az iskola igazgatójával is engedélyeztetni kellett.

Persze annak ellenére, hogy a sorozat szerzőgárdája elég széles volt, azért találhatunk olyan ismert, és sokat publikáló ponyvaírókat, akik sosem dolgoztak a VR-nek, pl. Ritter Aladár, Hamvas H. Sándor, Benedek Ernő stb.

Tabi László egyike azon szerzőknek, akiknek a háború előtti ponyvafüzetei közül (a VR-ben 45 kisregénye jelent meg) néhány a hatvanas-hetvenes években Magyarországon könyvben is napvilágot látott. Tabi, mint a *Ludas Matyi* főszerkesztője, tehát „hivatalos humorista” megtehetette, hogy ezeket az (ahogy ő fogalmazott) „ántivilágból” származó történeteket újra kiadja. Egyébként ő is gyakorta használt álnevet: 14 alkalommal Simon Zoltán, négyszer pedig Follinus János névvel jegyezte kisregényeit. Azonban vigyáznunk kell: mindketten valóban létező személyek voltak, s közülük Simon maga is írt ponyvákat.¹¹ Tehát a *Magyar Könyvészet* téved, amikor a Simon Zoltán név helyébe automatikusan Tabi Lászlóét írja. Vélhetőleg azonban a VR-nél megjelent Simonok mindegyike Tabi műve – általában ezekből válogatott a háború utáni könyveibe is.

A másik szerző, akinek szintén megjelentek később könyvben is a ponyvafüzetei, Rejtő Jenő volt. 1934-től 1940-ig összesen húsz kisregényt adott ki a sorozatban, a legtöbbet, hatot 1938-ban. Későbbi vélemények szerint minden művéért dupla pénzt kapott Faragótól, s egy levelében leírja azt is, hogy őt, az akkoriban teljesen ismeretlen író, a legcsekélyebb szövegbeli változtatásnál, húzásnál (ami pl. szedési, vagy terjedelmi okokból volt szükséges) telefonon behívták a nyomdába és közösen végezték el a változtatásokat.¹² Tehát tömegrevízió helyett egyéni revíziót végeztek, ami Faragó lelkiismeretességét mutatja – hiszen csak egy tízfilléres ponyvafüzetéről volt szó.

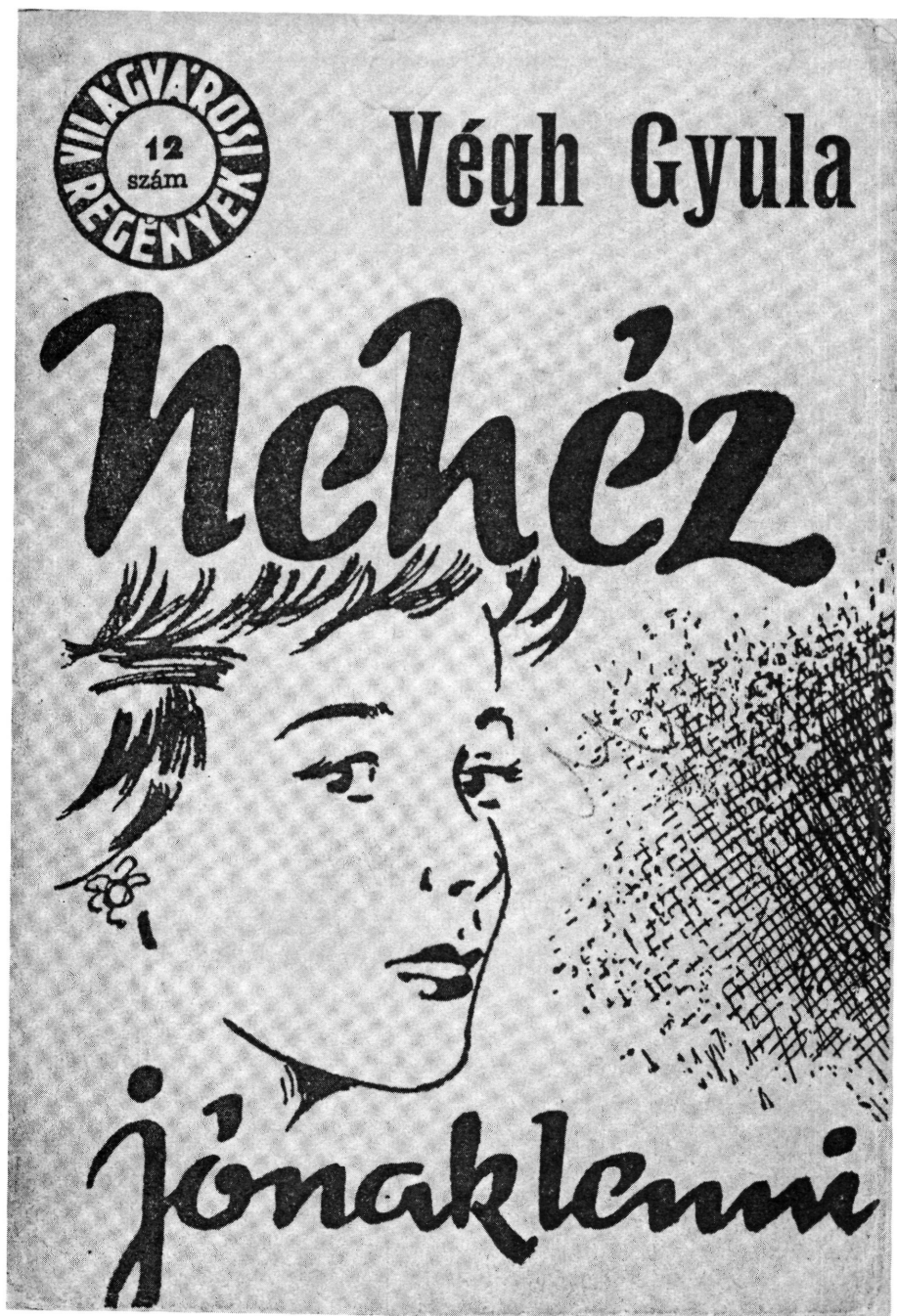
1942-ben, a sorozat utolsó évében lett Déry Tibor a VR szerzője. Nem a saját nevéen, hanem a *Pester Lloyd*-nál használt Dániel Tibor álneven jelent meg a sorozatban hat kisregénye. Ezek újrakiadásakor Botka Ferenc közölt egy hetediket is,¹³ amelynek szövegét ő csak az izraeli kiadás-

¹⁰ *Magyar életrajzi lexikon 1978–1991*. Bp. 1994. 5.

¹¹ Simon Zoltán egy időben Bajcsy-Zsilinszky Endre köréhez tartozott, majd később Tabival közösen indították el a *Rakéta* című rejtvényfolyóiratot.

¹² Rejtő Jenő töredékesen fennmaradt levelei 1941-ből. PIM, Rejtő-hagyaték.

¹³ DÉRY Tibor: *Különös árverés. Regények 1920–1942*. Bp. 1999. Itt köszönöm meg Botka Ferencnek, hogy az ehhez gyűjtött anyagát a rendelkezésemre bocsátotta.

ból ismerte. Feltételezte, hogy ez a mű a sorozat megszűnése miatt már nem jelenhetett meg itthon, de Faragó magával vitte a kéziratot, és később kiadta. Valójában azonban a *Vihar a Dunán* című kisregény megjelent Budapesten is (VR 948.) – csak hogy nem Dániel Tibor, hanem Verdes Pál neve alatt. Ha viszont ez is Déry álneve, úgy még egy Verdes Pál-művet is neki tulajdoníthatunk, amely a sorozat 923. füzeteként jelent meg, *Áronból ember lesz* címmel. Tájékoztatom alapján Botka Ferenc elolvasta ezt a kisregényt, és benne ugyanúgy megtalálta azokat az életrajzi adalékokat, amelyekhez hasonlóak a többi Déry-ponyvafüzetben is felfedezhetők. Eszerint tehát Déry Tibornak nyolc kisregénye jelent meg a sorozatban.

A VR végét – mint annyi más akkori könyvsorozatét – a három pengőnél olcsóbb sajtótermékek engedélyhez kötését előíró¹⁴ ún. ponyvarendelet 1942. július 17-i megjelenése jelentette. Az utolsó, a 952. száma éppen aznap, pénteken került az olvasókhoz.

A vállalat azonban továbbra is létezett, csak az 1944. április 20-án tartott taggyűlésen mondták ki a felszámolást, mivel tényleges működést már nem fejtett ki. Felszámolólul Petyke Mihályt rendelték ki, aki e tevékenység alatt önállóan is jogosult volt jegyezni a céget. A procedura azonban nem zajlott le megfelelően, nem tették közzé annak idején a *Magyar Közlönyben*, ezért Beer János ügyvéd még 1948. februárjában is intézkedni volt kénytelen a vállalat jogszerű felszámolása ügyében.

Faragó, a háború után özvegy sorba jutva, fiával elhagyta az országot és Tel-Avivba költözött. Az *Új Kelet* című lap munkatársa lett, amelyben állandó rovatot kapott a pénteki (vagyis a pihenőnap előtti) számban „Egy ember az utcáról” címmel, s itt a legaktuálisabb témákról mondta el véleményét.

Mivel magával vitte az összes itthon megjelent kisregényt, újra elkezdte kiadni ezeket – természetesen magyar nyelven, a régi sorozatcímmel.¹⁵ Hetente, csütörtökönként jelent meg, kisebb betűtípussal mint az itthoniak, 32 oldalon. A keresztretjvényt nem az utolsó oldalon közölte, hanem a 30–31-en, tehát beékelve a szöveg közé. Példányszáma elég kevés volt, legalábbis az itthoniakhoz képest: mintegy 1200 darabot sikerült eladnia. Azonban mégsem volt ráfizetéses, mert Faragó minden munkát egymaga csinált, és mindent a legolcsóbban állított elő. Első száma Rejtő Jenő *A halál fia* című kisregénye volt. Kb. 1950-ben jelenhetett meg, mivel mint a levélben írja 1962. február 4-én: a sorozat nemsokára a 600. számhoz ér. A borítólapja teljesen új: fotó, vagy rajz nem volt rajta, egy geometrikus keretben volt olvasható a szerző és a cím, valamint az is, hogy 2. kiadás. Magát a sorozatcímet baloldalt, függőlegesen helyezték el.

Régóta ismeretes volt az is, hogy nemcsak Izraelben, hanem Svájcban is megjelent a VR. Most erre is fény derült e levélből. Mint írja Faragó „vagy három évvel ezelőtt”, tehát kb. 1958–59-ben, megállapodott „egy Szerday nevű alak”-kal, hogy az ezután megjelenő számokat „mutálva továbbnyomatatom, mintha Svájcban jelennének meg, 1-es sorszámmal kezdve”. Így lett a tel-avivi 412. a svájci 1. Impresszuma a következő volt: Schweiz, Allschwil, Basel L. Postfach: 27. Ezek borítófedele is más volt: egyszerű vonalas rajz díszítette. Szerday számonként 2000 példányt rendelt, darabonként 4 USA-centért. Mivel így már egy komolyabb üzleti vállalkozás kezdett körvonalazódni, Faragó elkezdte felkutatni a szerzőket, vagy az örökösöket, és mindőjüknek 10–20 dolláros honoráriumot fizetett a „svájci” kisregényekért. Mint emlékezhetünk rá örökáron vette meg a műveket, tehát nem lett volna köteles honoráriumot adni az új kiadásokért. A Magyarországon élők-

¹⁴ A rendeletet és a közvélemény reakcióit elemzi CSÁKI PÁL: *A ponyvairodalom „megrendszabályozása” az 1940-es évek elején.* = MKsz 1988. 1. sz. 41–53.

¹⁵ Az itt következő adatok Faragó fent említett leveléből származnak.

nek többnyire IKKA-utalványokkal¹⁶ fizetett. Déry Tibornak egyébként 60 dollárt küldött, egyrészt az egy darab „svájci” füzetért, másrészt a még itthon megjelentekért, mivel – mint írja – 1942-ben ugyanannyit fizetett neki, mint másnak, holott neki több járt volna.

Ám ez a bizonyos svájci 2000 példány előbb 1200-ra, majd 900 körülire csökkent. Faragó rájött, hogy ez a Szerday „nem értett a dolgához, azonkívül nem is volt rendes ember”, így a kapcsolat Faragó kb. 300 dolláros ráfizetésével megszakadt. Összesen 80 svájci szám jelent meg, ám az utolsókat csak kinyomtatta, de nem küldte el.

A VR ezek után még sokáig megjelent – jómagam láttam az 1062. számot. Ha ez nem elírás, akkor azt jelenti, hogy a művek egy részét 3. kiadásban is kiadta, hiszen az itthoni sorozat a 952. számig jutott el.

A sorozat ára az induláskor 50 pruta volt (a pruta az izraeli font ezredrésze 1949-től). 1960-ban új váltópénzt vezettek be, az agorát, ami a font századrésze volt. A VR egy számának ára (az általam látott példányokon) 30, majd 40 agora – tehát az ára a többszörösére emelkedett.

Faragó Miklós 1972. március 15-én halt meg. Ahogy a visszaemlékezésekben olvashatjuk, a „Világvárosi Regények”-et a főművének tekintette, s e kötődése révén a harmincas-negyvenes évek legismertebb, leghosszabb és legnívósabb szórakoztató füzetesregény-sorozatát hagyta az utókorra.

BÁLINT GÁBOR

¹⁶ Az akkoriban indított IBUSZ Külföldi Kereskedelmi Akció révén a magyar állampolgárok legálisan használhatták fel a külföldről kapott valutákat. A legnagyobb beváltó hely (az ún. „diplomatabolt”) a Városház utca 3-ban volt.